

Katarzyna Głębicka-Auleytner*

Uniwersytet Radomski im. Kazimierza Pułaskiego

ORCID: 0000-0003-3370-1287

Praca socjalna i polityka społeczna jako obszar bezpieczeństwa socjalnego

Wprowadzenie

Problem bezpieczeństwa socjalnego nie jest zjawiskiem nowym, ale dopiero w XXI wieku tematyka ta stała się przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych. Wpisuje się też w katalog podstawowych praw obywatelskich ustrojów demokratycznych, co oznacza, że państwo i jego struktury przejęły współodpowiedzialność za poziom bezpieczeństwa socjalnego swoich obywateli. Za istotę bezpieczeństwa socjalnego przyjmuje się gwarancje uzyskania wsparcia od instytucji administracji publicznej w sytuacjach braku dostatecznych środków finansowych na zaspokojenie potrzeb, niemożności pełnienia ról społecznych, w przypadku bezrobocia, niepełnosprawności, starości, choroby i innych ryzyk życiowych. Zdarzenia te stanowią również katalog przyznawania pomocy społecznej.

Wymienione zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego powstają w wyniku wielu czynników sprawczych, których zbiorczą nazwę zawrzeć można w kategorii kwestii społecznej – zjawiska wyrażającego „stany i sytuacje krytyczne w życiu jednostek i całych zbiorowości” (Mitręga i in. 2017: 72), warunkujące ograniczanie bądź całkowite „blokowanie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych” (Mitręga i in. 2017: 72). Jan Danecki zaakcentował w tym kontekście trzy kryteria kwestii społecznych: 1) rodowód, wskazujący na naturę oraz zakres – upatrując m.in. w strukturze społecznej, w układzie panujących stosunków czy w zasadach podziału wytworzonych dóbr źródeł kwestii społecznych; 2) dotkliwość, będącą kategorią złożoną, obejmującą narastające sytuacje krytyczne w życiu jednostek oraz rodzin w zakresie

---

* k.auleytner@uthard.pl

dużych zbiorowości, sytuacje dezorganizujące więzi społeczne, a przez to spójność społeczną; 3) możliwość eliminowania, wynikającą z założenia, że kwestie społeczne znajdują się u podstaw polityki społecznej ujmowanej jako działalność nastawiona na usuwanie barier w zaspokajaniu potrzeb społecznych (Danecki 1997: 9). Niezaspokojone potrzeby powodują zatem odczuwalny stan braku, który narastając, generuje trudne sytuacje życiowe zagrażające poczuciu bezpieczeństwa socjalnego i rodzące zagrożenia czy też stany lękowe.

Powinność zagwarantowania bezpieczeństwa socjalnego obywatelom wynika też z zapisów Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ zasadniczym celem działań państwa w obszarze bezpieczeństwa społecznego jest „stworzenie bezpiecznych warunków godziwego życia obywateli oraz rozwoju duchowego i materialnego narodu”, a w sferze bezpieczeństwa socjalnego „zmniejszanie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez aktywizację, w szczególności na rynku pracy, osób wykluczonych i zagrożonych ubóstwem”. Współczesne państwo stanowi zatem zasadniczy gwarant bezpieczeństwa, w tym również społecznego, z czym wiąże się stworzenie obywatelom ram rozwojowych m.in. przez adekwatną politykę społeczną (Mitrega 2017: 72), której celem jest poprawa położenia materialnego, asekuracja przed ryzykami życiowymi i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i/lub socjalnie najsłabszych (Auleytner 2012: 21).

Celem artykułu jest analiza istoty bezpieczeństwa socjalnego postrzeganego w kategorii zagwarantowanych prawem form wsparcia od instytucji administracji publicznej w sytuacjach braku dostatecznych środków finansowych na zaspokojenie potrzeb, niemożności pełnienia ról społecznych, bezrobocia, niepełnosprawności, starości, choroby i innych ryzyk życiowych. Zdarzenia te stanowią również katalog przyznawania pomocy społecznej. Problemy badawcze odnoszą się z jednej strony do instrumentarium realizacji polityki bezpieczeństwa socjalnego na rzecz danej grupy społecznej w kontekście pracy socjalnej, a z drugiej do wyjaśnienia powiązania polityki społecznej i jej elementów składowych z polityką bezpieczeństwa socjalnego państwa. Zastosowano tu metodę naukowego wyjaśnienia zjawisk społecznych (Sztumski 2010: 269).

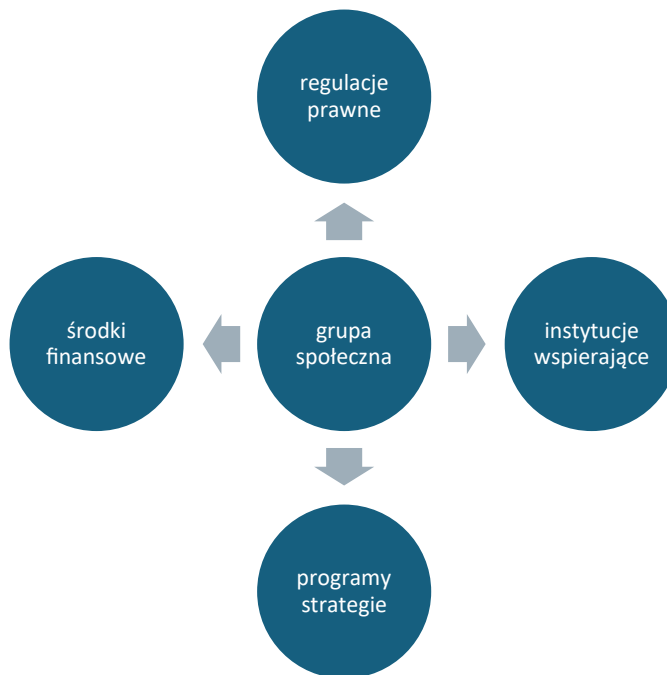
Wprowadzenie do bezpieczeństwa socjalnego

Bezpieczeństwo socjalne funkcjonuje jako minimalistyczny rodzaj bezpieczeństwa społecznego. Do jego zadań należy „zapewnienie podstawowych warunków bytowych, łagodzenie kwestii społecznych, pomoc, interwencja, rozdzielanie świadczeń i utrzymanie pokoju socjalnego”. Aby to osiągnąć, państwo podejmuje szereg działań, które mają ograniczyć wykluczenie, nierówności społeczne, bezrobocie czy też ubóstwo. Przede wszystkim chodzi o zapewnienie pomocy ludziom niezdolnym do pracy zawodowej, często z przyczyn od nich niezależnych (Sierpowska 2015: 45). Dużą rolę odrywa w tym praca socjalna, której celem jest zwiększenie odpowiedzialności obywateli za los swój i ich rodzin, a także propagowanie zdolności do samodzielnego rozwiązywania problemów, jak i ciężkich sytuacji życiowych (Domański 2017: 369).

W imię bezpieczeństwa socjalnego przyjmuje się, że „nadrzędna rola państwa i instytucji pozarządowych nie powinna kształtować negatywnych postaw bezradności i bierności obywateli” (Domański 2017: 369). Priorytetem państwa powinna więc być realizacja aktywnej polityki społecznej (Głąbicka-Auleytner 2023: 181).

Państwo realizując politykę społeczną, w tym bezpieczeństwa socjalnego, dysponuje instrumentami organizacyjnymi (podmioty), finansowymi (fundusze), prawnymi w postaci uchwalanych aktów prawnych regulujących konkretne problemy społeczne, oraz programami socjalnymi, które w ostatnich latach są dedykowane do wybranych grup społecznych.

Wykres. 1. Instrumenty polityki bezpieczeństwa socjalnego na rzecz danej grupy społecznej

Źródło: opracowanie własne

Bezpieczeństwo socjalne można określić jako porządek prawny, który jest realizowany przez organy rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz przez samych obywateli. Poprzez te działania dąży się do tego, aby każda jednostka, rodzina, jak i grupa społeczna miały zapewniony odpowiedni poziom życia, oraz aby nie doszło do wykluczenia społecznego. Bezpieczeństwo socjalne staje się ważną kategorią polityki społecznej państwa (Leszczyński 2011: 28).

Bezpieczeństwo socjalne rozpatruje się w dwóch aspektach (Skrabacz, Sulowski 2012: 25):

- materialnym, czyli zapewnienie obywatelom niezbędnych do życia środków poprzez zapewnienie miejsc pracy lub świadczenia socjalnego, ochrony zdrowia, edukacji itp.,
- społecznym, czyli zapewnienie ładu społecznego poprzez spójny system praw na wypadek trudnej sytuacji życiowej obywateli oraz w razie zagrożenia ich życia.

Wymiar społeczny ma związek z systemem prawa mającym zapewnić porządek w stosunkach społecznych. Procedury są wszczynane w chwili, gdy daną osobę lub jej rodzinę spotka trudna sytuacja życiowa, z którą nie potrafią sami sobie poradzić. Natomiast wymiar materialny odnosi się do zapewnienia minimum egzystencji każdemu obywatelowi (Skrabacz, Sulowski 2012: 26).

Rola bezpieczeństwa socjalnego w kontekście pracy socjalnej

Bezpieczeństwo socjalne jest wartością egzystencjonalną, podstawową i fundamentalną dla każdego obywatela, aby mógł godnie żyć w obecnych czasach. Niewątpliwie problem ten jest złożony, o czym świadczy duża rola wielu instytucji państwowych, jak również rola samego człowieka i jego rodziny. To rodzina w pierwszej kolejności zapewnia pomoc, wsparcie finansowe, opiekę czy też edukację. W dalszej kolejności obywatele oczekują tego również od państwowej pomocy społecznej. Bezpieczeństwo socjalne ma za zadanie zapewnić środki umożliwiające godne przeżycie. Obszar bezpieczeństwa socjalnego dotyczy pojedynczych ludzi i ekonomicznych aspektów ich życia. Stanowią one płaszczyznę, poprzez którą można wpływać na poziom identyfikacji ze społeczeństwem, poczynając od pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, a kończąc na marginalizacji i wykluczeniu (Jagusiak: 24). W razie niemożności poradzenia sobie samemu z problemem braku środków utrzymania obywatele mogą liczyć nie tylko na siebie, ale też na państwowy system pomocy społecznej. Pomoc socjalna ma szczególne znaczenie w momencie okresowego zmniejszenia możliwości zdobywania środków finansowych dzięki własnej pracy lub całkowitej utracie dotychczasowego źródła utrzymania. Sytuacje te mogą być spowodowane wypadkiem, chorobą, utratą pracy czy śmiercią osoby utrzymującej rodzinę (Jagusiak 2015: 8).

Zgodnie z art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (Dz.U.2023.901.) „pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”. W tym celu ośrodki pomocy społecznej realizują pracę socjalną, która jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnienie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych (Kadela, Kowalczyk 2014: 11).

Praca socjalna jest dziedziną złożoną i trudną, przede wszystkim ze względu na charakter pracy – prowadzenie działalności pomocowej w odniesieniu do różnych osób i grup społecznych zmagających się z różnorodnymi problemami. Dodatkowo, oddziałuje w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości społecznej. Musi być gotowa odpowiedzieć na pojawiające się nowe problemy społeczne, czy też zmieniające się sposoby reagowania przez władzę publiczną na nie, głównie w formie zmian przepisów prawa. Z uwagi na obszar swoich działań, musi odpowiadać na wzrastające oczekiwania społeczeństwa w zakresie ochrony interesów jednostek i grup społecznych, które nie są w stanie samodzielnie bronić i domagać się respektowania swoich praw.

Polityka społeczna w kontekście bezpieczeństwa socjalnego

W ramach polityki społecznej wyróżnia się dwa pojęcia: bezpieczeństwo społeczne oraz bezpieczeństwo socjalne. Bezpieczeństwo społeczne stanowi koncepcję szerszą niż bezpieczeństwo socjalne, oznaczając „stan wolności od niedostatku materialnych środków utrzymania i istnienie realnych gwarancji pełnego rozwoju jednostek” (Księżopolski 2001: 20). Socjalny aspekt bezpieczeństwa społecznego wyraża się zapewnieniem „realnych gwarancji minimalnie wystarczających środków utrzymania” (Księżopolski 2001: 20), umożliwiających formalny oraz rzeczywisty dostęp do systemu zabezpieczenia społecznego urzeczywistniającego idee praw socjalnych.

Tabela 1. Bezpieczeństwo socjalne versus społeczne

Bezpieczeństwo socjalne	Bezpieczeństwo społeczne
Stan wolności od niedostatku materialnych środków utrzymania i istnienie realnych gwarancji pełnego rozwoju jednostek	Zapewnienie realnych gwarancji minimalnie wystarczających środków utrzymania, umożliwiających formalny oraz rzeczywisty dostęp do systemu zabezpieczenia społecznego urzeczywistniającego idee praw socjalnych

Źródło: Księżopolski 2001: 20

Bezpieczeństwo socjalne to stan wolności od braku lub niedostatku środków utrzymania, jest to stan zaspokojenia potrzeb socjalnych, a co za tym idzie podstawowych potrzeb bytowych, które należą do potrzeb pierwszego rzędu (Mitrega 2017: 74). Definiowane jest również jako stan wolności od zagrożeń, zwanych też ryzykiem socjalnym. Ryzyka socjalne zostały ujęte w Konwencji nr 102 Międzynarodowej Organizacji Pracy, zalicza się do nich:

- zagrożenie niepełnosprawnością i niezdolnością do pracy,
- zagrożenie tymczasowej możliwości zarobkowania w związku z np. opieką nad dzieckiem,
- zagrożenie brakiem zatrudnienia, a co za tym idzie brakiem środków utrzymania,
- zagrożenie śmiercią żywiciela rodziny,
- zagrożenie zdrowia wynikające z różnych źródeł, m.in. wypadek przy pracy.

Wykres 2. Elementy bezpieczeństwa socjalnego

Źródło: opracowanie własne

Zagrożenia te mogą ulec zmianom z powodu przemian, jakie zachodzą w gospodarce, społeczeństwie lub polityce. W związku z powyższym można stwierdzić, że bezpieczeństwo socjalne ma za zadanie zapewnić środki umożliwiające godne przeżycie. Z racji tego, że pojawiają się nowe zjawiska społeczne (np. postęp technologiczny), a dotychczasowe ulegają przeobrażeniom, polityka społeczna powinna za nimi podążać i stawać naprzeciw oczekiwaniom obywateli.

Polityka społeczna jest działalnością państwa, samorządów i organizacji pozarządowych, której celem jest poprawa położenia materialnego, asekuracja przed ryzykami życiowymi i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i/lub socjalnie najsłabszych (Auleytner 2004: 87).

Państwo realizuje politykę społeczną na rzecz bezpieczeństwa socjalnego obywateli poprzez uchwalanie i wdrażanie odpowiednich instrumentów prawnych, organizacyjnych, finansowych i programowych. Rolą wyżej wymienionych instrumentów jest zagwarantowanie różnym grupom społecznym środków umożliwiających godne przeżycie.

Państwo podejmuje szereg działań, które mają ograniczyć wykluczenie, nierówności społeczne, bezrobocie, czy też ubóstwo. Przede wszystkim chodzi o zapewnienie pomocy ludziom niezdolnym do pracy zawodowej, często z przyczyn od nich niezależnych.

Polityka społeczna jako działalność państwa ma za zadanie (Auleytner 2004: 101):

- asekurować ryzyka socjalne,
- stwarzać równy dostęp do praw socjalnych,
- poprzez programy socjalne niwelować nierówności społeczne,
- wyrównywać warunki życia i pracy poprzez zaspokajanie potrzeb ludności w różnym wieku.

Polityka społeczna kreuje całokształt środków i działania instytucji publicznych, za pomocą których stara się zabezpieczyć swych obywateli przed niezawinionym przez nich niedostatkiem, przed groźbą niemożności zaspokojenia podstawowych potrzeb, społecznie uznanych za ważne.

W sferze asekuracji ryzyk życiowych polityka społeczna ma do dyspozycji cały system zabezpieczenia społecznego, do którego obywatele nabywają prawo poprzez obowiązkowe składki na ubezpieczenie społeczne. Zabezpieczenie społeczne jest to „całokształt środków i działania instytucji publicznych, za pomocą których społeczeństwo stara się zabezpieczyć swych obywateli przed niezawinionym przez nich niedostatkiem, przed groźbą niemożności zaspokojenia podstawowych, społecznie uznanych za ważne, potrzeb” (Piotrowski 1966: 28). Zatem zabezpieczenie społeczne i bezpieczeństwo socjalne powinny być analizowane w różnych kontekstach: zabezpieczenie społeczne w kontekście prawnoinstytucjonalnym, natomiast bezpieczeństwo socjalne w socjalno-ekonomicznym i moralnym. Zabezpieczenie społeczne jest systemem świadczeń gwarantujących godny poziom życia obywateli. Jego zadaniem jest stworzenie stanu bezpieczeństwa socjalnego.

Drugie zadanie polityki społecznej odnosi się do standardów socjalnych gwarantowanych w systemie prawa demokratycznego. W tym przypadku podstawą są prawa socjalne człowieka, takie jak np. prawo do pracy.

Po trzecie, znaczenie sugeruje, że bezpieczeństwo socjalne powinno być odbierane jako dobro publiczne i nawiązuje do potrzeb człowieka w odniesieniu do zakresu socjalnego, dzięki którym zaspokojeniu może poczuć się bezpiecznie. Zapewnienie bezpieczeństwa jest powszechnie pożądane, dlatego państwo ma w obowiązku je zapewnić np. wdrażając odpowiednie programy socjalne dla grup społecznie socjalnie lub ekonomicznie najsłabszych.

Polityka społeczna na rzecz bezpieczeństwa socjalnego swoich obywateli wypracowała cztery główne instrumenty: prawne, instytucjonalne, finansowe i programowe (tab. 2).

Tabela 2. Przykłady instrumentów polityki społecznej na rzecz bezpieczeństwa socjalnego

Prawne	Instytucjonalne	Finansowe	Programowe
Ustawodawstwo międzynarodowe (ONZ)	Administracja rządowa	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	Program 800+
Ustawodawstwo Rady Europy i Unii Europejskiej	Administracja samorządowa	Fundusz Pracy	Dobry Start 300+
Konstytucja RP	Instytucje pomocy społecznej	PFRON	Maluch+
Ustawodawstwo socjalne	Podmioty kontrolne (Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka)	Narodowy Fundusz Zdrowia	Opieka 75+
Kodeks pracy	Sądy pracy i ubezpieczeń społecznych Sądy rodzinno-opiekuńcze	Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	Senior+
Kodeks opiekuńczo-rodzinny	Organizacje pozarządowe	Fundusz Alimentacyjny	Aktywni+

Źródło: opracowanie własne

Do najważniejszych obowiązków państwa w zakresie polityki społecznej, a w tym bezpieczeństwa socjalnego, należy zapewnienie pomocy osobom, które same nie radzą sobie w życiu np. ze względów zdrowotnych, ubóstwa, bezrobocia. Z tego powodu w zakresie bezpieczeństwa socjalnego jest zapewnienie m.in. dostępu do edukacji i leczenia oraz pomocy finansowej. Z drugiej jednak strony rola ta polega na zapewnieniu wzrostu zatrudnienia i ograniczenia bezrobocia, aktywizacji grup wykluczonych i marginalizowanych oraz dbanie o odpowiednie zabezpieczenie społeczne. Bezpieczeństwo socjalne analizowane w takim kontekście uwarunkowane jest często przez patologie społeczne (narkomania, alkoholizm), bezrobocie, bezdomność, ubóstwo. Wyżej wymienione zjawiska powodują pojawianie się sytuacji konfliktowych, a często nawet różnego rodzaju przestępstw. Ważne jest, aby problemy te niwelować jeszcze zanim się pojawią. Chodzi tu o działania wyprzedzające, profilaktyczne, dzięki którym może zmniejszyć się liczba poważnych sytuacji kryzysowych (Piotrowski 1966: 28). Bezpieczeństwo socjalne trzeba analizować też jako „stan, proces czy też potrzebę”. Może być analizowane również z innej perspektywy, czyli jako gwarancja pomocy pozarodzinnej w momencie pojawienia się sytuacji losowych lub innych zdarzeń, które prawnie nie są określone. Tak rozumiane bezpieczeństwo jest jedną z najważniejszych potrzeb obywateli. Inny aspekt ukazuje bezpieczeństwo socjalne jako „ludzką potrzebę, obywatelskie prawo czy powinność państwa względem obywateli”. Takie bezpieczeństwo można podzielić na wymiar obiektywny i subiektywny. Wymiar obiektywny są to instytucje zapewniające bezpieczeństwo, z kolei wymiar subiektywny to poglądy i opinie obywateli na temat ich poczucia bezpieczeństwa.

Jedna z autorek, Danuta M. Piekut-Brodzka (2003: 62), do cech bezpieczeństwa socjalnego zalicza:

- chęć zaspokojenia przez ludzi swoich potrzeb, aby pozbyć się obaw egzystencjonalnych,
- powiązanie z zagrożeniem realnym i bezpośrednim,
- należy do sfery ciała i ducha.

Zagrożenia są stałym elementem występującym w życiu każdego człowieka. Powodują one upadek systemu wartości, a także prowadzą do poczucia braku bezpieczeństwa. Główna rola w tej kwestii leży po stronie państwa, które powinno dążyć do tego, aby obywatele mieli poczucie trwałego bezpieczeństwa. Aby to osiągnąć, państwo ma za zadanie udzielać pomocy potrzebującym obywatelom, jak również zapobiegać sytuacjom, które prowadzą do negatywnych skutków (Gdula 2017: 35). Narzędziem państwa na rzecz poczucia bezpieczeństwa socjalnego obywateli jest polityka społeczna i – realizowana w jej ramach – praca socjalna.

Podsumowanie

Współcześnie coraz większej popularności nabiera pogląd, że bezpieczeństwo socjalne nie może opierać się tylko na świadczeniach, które są gwarantowane przez państwo. Nowa koncepcja ma polegać na tym, aby powoli odchodzić od modelu państwa opiekuńczego, natomiast ma dopuszczać do zadań społecznych sektor pozarządowy, biznesowy oraz grupy nieformalne i gospodarstwa domowe. Co za tym idzie, zmianie ulega także formuła bezpieczeństwa socjalnego. Poza państwowym systemem zabezpieczeń społecznych istnieją dodatkowo instytucje prywatne, które w przypadku nieszczęśliwego zdarzenia losowego uniemożliwiającego pracę w celu dochodowym zapewniają dodatkową ochronę ubezpieczeniową. W wyniku sytuacji, w której państwo wycofuje się z roli nadrzędnego dostawcy świadczeń socjalnych, duża część odpowiedzialności przed ryzykami socjalnymi spada na obywateli i ich gospodarstwa domowe.

Reasumując, bezpieczeństwo socjalne oznacza państwową gwarancję zaspokojenia potrzeb społecznych jednostki lub grupy społecznej spowodowanych ryzykiem socjalnym, np. bezrobociem, niepełnosprawnością, ubóstwem, zdarzeniami losowymi. Realizacja celów bezpieczeństwa socjalnego jest możliwa dzięki różnorodnym narzędziom socjalnym, prawnym i instytucjonalnym – np. poprzez ubezpieczenie społeczne, ochronę zdrowia, system pomocy społecznej, rehabilitację inwalidów itp.

Dlatego ważne jest, aby bezpieczeństwo socjalne było postrzegane jako dobro publiczne. Znaczenie to nawiązuje do potrzeb człowieka w odniesieniu do zakresu socjalnego, dzięki którym zaspokojeniu może poczuć się on bezpiecznie.

Zagwarantowanie poczucia bezpieczeństwa socjalnego jest powszechnie pożądane, dlatego państwo realizując na szczeblu administracji publicznej politykę społeczną i pracę socjalną w środowisku zamieszkania obywateli, ma w obowiązku je zapewnić.

Bibliografia

Akty prawne

Konwencja MOP nr 102 z 1952 r. Dz.U.2005.93.775

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, Dz.U.2023.901.t.j.

Literatura

Auleytner Julian. 2012. *Polska polityka społeczna*. Warszawa: Wydawnictwo WSP TWP.

Auleytner Julian. 2004. *Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany*. Warszawa: Wydawnictwo WSP TWP.

Danecki Jan. 1997. *Kwestie społeczne w doświadczeniu lokalnym*. Warszawa: Wydawnictwo IPS UW.

Domański Zygmunt. 2017. „Bezpieczeństwo socjalne”. *Journal of Modern Science II* (33): 367–384.

Ficoń Krystian. 2020. *Propedeutyka bezpieczeństwa. Filozofia, nauka, fenomen*. Warszawa: Wydawnictwo BelStudio.

Frąckiewicz Lucyna (red.). 2003. *Bezpieczeństwo socjalne*. Katowice: Wydawnictwo AE.

Gdula Anna. 2017. „Zagrożenia bezpieczeństwa społecznego w XXI wieku”. *Kwartalnik Belona* 3 (2017): 20–36.

Głąbicka-Auleytner Katarzyna. 2022. *Polityka bezpieczeństwa socjalnego obywateli polskich. Przeszłość i teraźniejszość*. Radom: Wydawnictwo Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu.

Głąbicka-Auleytner Katarzyna. 2022. *Wybrane aspekty bezpieczeństwa socjalnego państwa polskiego*. Radom: Wydawnictwo Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu.

Jagusiak Bogusław. 2015. *Bezpieczeństwo socjalne współczesnego państwa*. Warszawa: Wydawnictwo Difin.

Kadela Katarzyna, Jacek Kowalczyk. 2014. *Standardy pracy socjalnej*. Warszawa: Wydawnictwo WRZOS.

Księżopolski Mirosław. 2001. *Bezpieczeństwo socjalne*. W: *Leksykon polityki społecznej*, Barbara Rysz-Kowalczyk (red.), Warszawa: Wydawnictwo Aspra-Jr.

Leszczyński Marek. 2011. *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI wieku*. Warszawa: Wydawnictwo Difin.

Mitrega Marian, Paweł Grzywina, Joanna Lustig, Natalia Stępień-Lampa, Bożena Zasepa. 2017. *Polityka społeczna: rozważania o teorii i praktyce*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Piekut-Brodzka Danuta. 2003. „Wpływ atmosfery w rodzinach pochodzenia na osoby (później) bezdomne”. *Małżeństwo i rodzina* 6: 1–5.

Sierpowska Iwona. 2015. „Bezpieczeństwo socjalne jako dobro publiczne”. *Zeszyty Naukowe WSZ im. Witelona w Legnicy* 16 (3): 45–58.

Skrabacz, Aleksandra, Stanisław Sulowski. 2012. *Bezpieczeństwo społeczne – podstawy teoretyczne i praktyczne*. Warszawa: Wydawnictwo Elipsa.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. 2020. Warszawa: Biuro Bezpieczeństwa Narodowego.

Sztumski, Janusz, 2012. *Wstęp do metod i technik badań społecznych*. Katowice: Wydawnictwo „Śląsk”.

Social work and social policy as an area of social security

Abstract

The essence of social security is the legally guaranteed guarantees of obtaining support from public administration institutions in situations where there are insufficient financial resources to meet needs, inability to perform social roles, in the case of unemployment, disability, old age, illness and other life risks. These events also constitute a catalogue of granting social assistance/aid. The above-mentioned threats to social security arise as a result of many causative factors, the collective name of which can be included in the category of a social issue – a phenomenon expressing “critical states and situations in the lives of individuals and entire communities”, conditioning the limitation or complete “blocking of the possibility of satisfying basic life needs”. Unmet needs therefore cause a perceptible state of lack, which, growing and generates, generates difficult life situations that threaten the sense of social security and give rise to threats or anxiety. The modern state is an essential guarantor of security, including social security, which is connected with the creation of a development framework for citizens e.g. through an adequate social policy, the aim of which is to improve the material situation, protect against life risks and equalize life chances of the economically and/or socially weakest groups of society.

Keywords: social security, social assistance, security, social policy

